

DANIEL PENNAC

TEŞEKKÜR
EDERİM

ANLATI

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN
MEHMET BASUTÇU

Daniel Pennac
TEŞEKKÜR
EDERİM

Can Yayınları: 1616
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 661

Merci, Daniel Pennac
© Éditions Gallimard, 2004
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005
Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti.
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Nisan 2007

Yayına Hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Hayriye Kaymaz
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Basımevi

ISBN 978-975-07-0755-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Daniel Pennac
TEŞEKKÜR
EDERİM

ANLATI

Fransızca aslından çeviren
MEHMET BASUTÇU

CAN YAYINLARI

Gerçek adı Daniel Pennacchioni olan **Daniel Pennac**, 1944'de Casablanca'da doğdu. Babasının asker olması dolayısıyla çocukluğu Afrika ve güneydoğu Asya'daki garnizonlarda geçti. Nice'de edebiyat eğitimi aldıktan sonra lisede öğretmenlik yapmaya başladı. Romanlarında çok geniş yer verdiği Paris'in kozmopolit ve hareketli mahallesi Belleville'e taşındı. 1973'de ilk deneme kitabını yayınladı. Ardından çocuk romanları yazmaya başladı. 1990'da *La petite marchande de proses* adlı kitabıyla Inter Prix ödülünü aldı. Okuma üzerine bir deneme olan ve büyük yankı yapan kitabı *Roman Gibi* 1992'de yayınlandı. Pennac edebiyatın çeşitli dallarında eser vermeye devam ediyor.

Mehmet Basutçu, 1952'de Kütahya'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra gittiği Fransa'da kimya ve nükleer fizik dallarında doktora yaptı ve bu ülkeye yerleşti. 1980'den bu yana Türkiye ve Fransa'da sinema ve tiyatro üstüne yazıyor. 1996'da Paris'teki Georges Pompidou Kültür Merkezi'nde düzenlenen "Türk Sineması Toplu Gösterisi"nin sorumluluğunu ve bu etkinlik kapsamında yayınlanan *Cinéma Turc* başlıklı kitabın editörlüğünü üstlendi. Paris'te, Doğu Dilleri ve Kültürleri Ulusal Enstitüsü'nde (INALCO) Türk Sineması dersleri veriyor.

Stefano Benni'ye

1

Tiyatrodayız, o sahnede, biz salondayız.

Perde açıldığında, yüzü, tam karşımızda bulunan salonda kendisini çalgınca alkışlayanlara dönüktür; sırtını, projektörlerin göz kamaştırıcı huzmeleri ortasında, ışık içine oyulmuş bir gölge olarak görürüz. Öbür salonda kendisini hararetle alkışlayanlara teşekkür etmektedir.

Bağırır:

“Teşekkür ederim!”

Smokin giymiştir.

Küçük bir kırmızı lamba, başının üzerinde, çok yukarılarda yanıp sönmektedir.

İzleyicilerin coşkusu karşısında sesini duyurabilmek için ciğerlerini parçalarcasına bağırır:

“Teşekkürleer!”

İki eliyle kavradığı ödülü havaya kaldırmış, *shaker* sallar gibi sallamaktadır.

“Teşekkür ederim!”

Alkış sesleri ikiye katlanır.
Onun teşekkürleri de ikiye katlanır.

“Teşekkür ederim! Teşekkür ederim!”

Gölgesi, giderek çiğleşen ışık altında alacalı bulacalı haleler oluşturmaktadır. Tepedeki kırmızı lamba yanıp sönmeyi sürdürür. Yaşa-var ol sesleri, ıslıklar, ayak tepmeler, müthiş alkışlar... O da karşılık verir:

“Teşekkürler! Teşekkürler! Teşekkürler! Teşekkürler!”

Ödül bayağı ağır olsa gerek ki, bir kolunu indirip ödülünü koltukaltına sıkıştırır.

“Teşekkür ederim, siz gerçekten de... Çok teşekkür ederim...”

Başı öne eğik, eli havada, kalabalığın coşkusunun dinmesini bekler.

“Teşekkürler, bir şey... Teşekkür... Teşek...”

Eliyle uğultuyu yatıştırmaya çalışır.

“Lütfen, bir şey...”

Eli öylece havada, kırmızı küçük lamba yanıp sönmeyi bırakana dek uzun süre kımıldamadan durur. Salonun coşkusu yatışır, ışığın gücü azalır.

“Lüt...”

Yorgun gözükmetedir. Başı, kupanın ağırlığını taşıyan koluna doğru eğilmiştir. Yukarıdaki eli, düşmeye hazır gibidir.

“Teşekkür ederim...”

Işıklar kararır. Silueti, koyu karanlık içinde yitip gidene dek belirsizleşmeye başlarken, salona sessizlik çöker...

Karanlık.

Sessizlik.

Yalnız tek tük öksürük sesleri ve koltuk gıcirtıları duyulmaktadır ve bu sesler, yavaş yavaş bizim öksürük seslerimize, oturduğumuz koltukların gıcirtısına dönüşür...

2

Sahnenin ışıkları yeniden yanar.

O, projektörlerin çapraz ateşi altında, tam karşımızda, ayakta durmaktadır. Sözcüğün tam anlamıyla göz kamaştırıcıdır.

Kolunu yavaşça indirir. Hem mutlu, hem de yorgun bir gülümsemeyle başını sallar. Son bir kez,

“Teşekkür ederim,” der.

Sanki her birimizle tek tek göz göze gelmektedir.

“Siz gerçekten... Gerçekten, siz...”

Boşta kalan eli mutluluk içeren bir çaresizliği ifade eder gibidir. Başını sevecenlikle sallar. Projektörlerin gücü azalır. Işıklar yavaş yavaş sıcak, neredeyse samimi bir hava oluşturur.

“Bilemiyorum size nasıl...”

Koltuğunun altındaki ödüle bakar. Hafifçe kaldırarak son bir kez daha bize gösterir. Sonra başını sağa çevirir.

“Lütfen, birisi bunu benden...”

Ödülü, almaya gelen kişiye uzatır.

“Teşekkür ederim.”

Uzaklaşan kişiyi gözleriyle izler.

Bize doğru geri gelir.

Gülümser.

“Şerefın ağırlığı...”

Belli belirsiz bir mimikle, o şeyin sonuçta hayli ağır olduğunu ifade etmektedir.

“Hem de tam şimdi, iki elime birden ihtiyacım olacakken.”

Sağ elini smokininin cebine daldırır.

“Evet, doğal olarak, sizlere okuyacağım küçük bir...”

Hareketini yarıda keser.

“Tabii, eğer beni... belleğimin keskin olduğu zaman ödüllendirmiş olsaydınız... şeyimi yazmak zorunda kalmazdım. Size doğaçlama, baştan sona sözlü ve yüzde yüz *entelgüdüsel* bir teşekkür söylevi verirdim! Ama bu... kaçınılmaz olarak... bugün... Sizin de takdir edebileceğiniz gibi...”

Kendisini eski bir eşya gibi görmektedir. Ger-

çekten de, çünkü genç olmadığı ortadadır. Kaç yaşında olabilir ki? Kahkahayı basar.

“Öte yandan, beni gençliğimde ‘yapıtlarımın tümü’ için ödüllendiremezsiniz!”

Bir an bu konuyu düşünür, sonra fısıldarcasına:

“Yine de, neden olmasın? Bir parça öngörüyle...”

Smokininin cebini karıştırırken bir şeyler geveler:

“Tamam da, ben bu... şeyi nereye koydum?”

Beklenmedik bir düşünceyle afallamışçasına elini ikinci kez geri çeker.

“Onur, çok karmaşık bir konudur, bilirsiniz. Onur insanı onurlandırır kuşkusuz, ama... önemli olan o değildir. Önemli olan, bu işin kaç kişiyi sevindirdiğidir! Tabii, onurlandıran kişi dışındakileri kastediyorum...”

Bir ara.

“Örneğin, onur nişanı alma konusu...”

Bizi sorgular:

“İçinizden kaç kişi, bu yıl bir nişan almak için aday gösterildi?”

Birkaç saniye boyunca suskunluğumuzu dinledikten sonra:

“Hımm? Peki, aramızda kalacak...”

Başını anlayışla sallar.

“Evet, tabii, onurlandırılmanın utancı... biliyorum.”

Bizlere acıyan gözlerle bakar.

“Şu anda, burada, benim yerimde olsaydınız, neler hissedebileceğinizi sizlere anlatsam... Ne dersiniz!”

Bir ara.

“İşte bu noktada yanılıyorsunuz!”

Ve bir şeyi ispatlama çabasına girer. Düşünceleri birbirini izledikçe, çoşar:

“Verilen nişanları, onurlandırılmayı, takılan defne yapraklarını, taşları, ödülleri, en mütevazısından en saygına dek hepsini kabul etmek gerekir. Bırakın, bir yılbaşı ağacı gibi süslesinler sizi. Her şey pırıl pırıl olsun, çın çın etsin!”

İlk sıralarda oturan bir izleyicinin tanıklığına başvurur:

“Bu nişanı kabul edin beyefendi, Tanrı aşkına alıverin! Herkesi sevindirirsiniz, öncelikle, size bunu vereni: sıradan sürünün içinden sizi bulup çıkaran, böylece, keşfetme görevini yerine getirerek cumhuri-

yetiminin insan hazinesini zenginleştiren, mutlu olan pek sayın bakanı! Sonra, sizi onurlandırmakla onurlanan, kıdemlisi olmaktan mutluluk duyduğu bu çok seçkin kulübün üyeleri arasına hoş geldiniz derken, gururla madalyayı göğsünüze ilâştirecek olan kişiyi sevindireceksiniz. Sizi sevenleri de sevindireceksiniz, elbette: Eşinize, çocuklarınıza ve dostlarınıza bahşettiğiniz o sevinç! Özellikle de anne ve babanıza! Yaşlı babanızın ulusal onur defterine yazılan soyadı! Bir düşünsenize! Hele hele düşmanlarınız! En fazla mutluluk duyacaklar arasında başı çekenler onlar olacak, özellikle de en azılı düşmanlarınız!”

Açıklama:

“Seslerini buradan duyar gibiyim: ‘Ne kadar da hevesli olduğunu size söylememiş miydim?’, ‘Daha çocukken iyi not almayı severdi bu amcık!’, ‘Tam bir göt yalayıcıdır!’ Düşmanlarınızın ruhunu saran o sevinç dalgası! ‘Barutu icat etmedi ya, canım...’ , ‘Zaten bu nedenle ödüllendiriliyor ya!’, ‘Hem sonra, paslaşmayı da oldum olası iyi bilir...’, ‘Evet, şimdi sıra bende...”

Mimiklerle bir mide bulantısı ifade eder:

“ ... ‘pas versene!’ Tanrım, neydi o *sayenizde* ziyafetleri! Neydi o attığı alçakgönüllü havaları... teşekkür konuşmasını duydun mu? Televizyonda suratını gördün mü?’, ‘Sapına kadar sahtekârdır, kerata!”

Memnuniyetle:

“Belki de birkaç kişinin yeniden barışmasına, ya

da bir gönül ilişkisinin başlamasına neden olmuşsunuzdur, kim bilir?”

Bizleri bakışlarıyla sorgular.

“İçtenlikle söyleyin... Yaşamınız boyunca, insanları bu kadar mutlu ettiğiniz, bu kadar gönül birliği sağladığınız başka bir an bulun bakalım bana, içtenlikle söyleyin. Bir tek an!”

Bir duraksama.

“Gördünüz mü... yok işte.”

Kalabalık içinden seçtiği o izleyiciye geri dönerek:

“Bu nişanı reddetmeye hakkınız yok, Beyefendi.”

Yüreklendirerek:

“Yeteneklerinizin ne olduğu konusu hiç önemli değil...”

Sözlerini geri alırcasına:

“Yok hayır, özür dilerim, azıcık düşününce, hayır, yeteneklerinizi öyle hafife alamayız... Yetenek vardır, yetenek vardır... Burada söz konusu olan, sizin... gerçek yetenekleriniz değil. Bu yetenekler sizin doğanızda var zaten... ve herkesin bilmesini de herhalde pek istemezsiniz... Hatta, bu yeteneklerin belki de tam olarak bilincinde bile değilsinizdir...”

Hayır, önemli olan sizin *hayalî* yeteneklerinizdir; gerçeğe hiçbir ilişkisi olmayan, kendinize bile bile yakıştırdıklarınızdır ve işte bu yetenekleri ödüllendirmek gerekir. Hem de hemen! Acilen! Yoksa, yarın neler olacağını kim bilir?”

Bir örnek arar.

“Hitler’i ele alın...”

Hitler’in “örnek alınmasını” bekler.

“Sıradan bir ressam, ama resimde bir deha olduğundan emin; çocukken oynadığı üç küpü üst üste koyabilecek kadar anlıyor mimarlıktan ama, bu dalda başarılı olduğuna inanıyor... Ödüllendirilmesi gerekirdi! Ânında! İlk suluboya lekeleri daha kurmadan, yapıtlarının tümü ödüllendirilmeliydi! Resamlığı, mimarlığı, hepsi! Üstelik, bunu herkesin bilmesi gerekirdi! Dünya çapında bir ödül! Evrensel bir podyuma çıkmak ve yörüngeye girmek! Bu bize, 42 milyon canı... bağışlardı! Hiç de yabana atılmayacak bir... tasarruf olurdu.”

Bir ara.

“Bildiğim kadarıyla...”

Sağ tarafa, kendisini ödüllendiren jürinin oturuyor olması gereken yere, uzun uzun bakar.

“Hiçbir jürinin hiçbir üyesi, Tarih mahkemesinde yargılanmamıştır!”

DANIEL PENNAC

TEŞEKKÜR
EDERİM

ANLATI

Ödüller, edebiyat dünyasının en çok tartışılan konularından biridir. Hemen her edebiyat ödülü bir tartışmaya yol açar. Yazar ödülü hak etmiş midir? Seçici kurul yanlı mı davranmıştır? Son dönem Fransız edebiyatının parlak adlarından **Daniel**

Pennac, Fransa’da büyük ilgi gören *Teşekkür Ederim* adlı kitabında, alışılmış, basmakalıp ödül töreni konuşmalarının çok ötesinde bir “konuşma” sunuyor okurlarına. Tüm yapıtları için ödüllendirilmiş bir yazar, anlamaya göre, törene katılanların karşısında kırk beş dakikalık bir konuşma yapmak zorunda. Yazarın konuşması giderek amansız bir ödül eleştirisine dönüşüyor. *Teşekkür Ederim*, yazarın hem kendi kendisiyle hesaplaştığı, hem de edebiyat dünyasına meydan okuduğu amansız bir deneme. Pennac, daha sonra sahneye uyarladığı bu metni Avignon ve Paris’te kendisi oynamakla kalmadı, bir turne gerçekleştirerek dünya sahnelerinde de sergiledi.

KAPAKTAKİ FOTOĞRAF: Daniel Pennac,
Teşekkür Ederim’in sahne uyarlamasında

ISBN 978-975-07-0755-1

9 789750 707551
<http://www.canyayinlari.com>